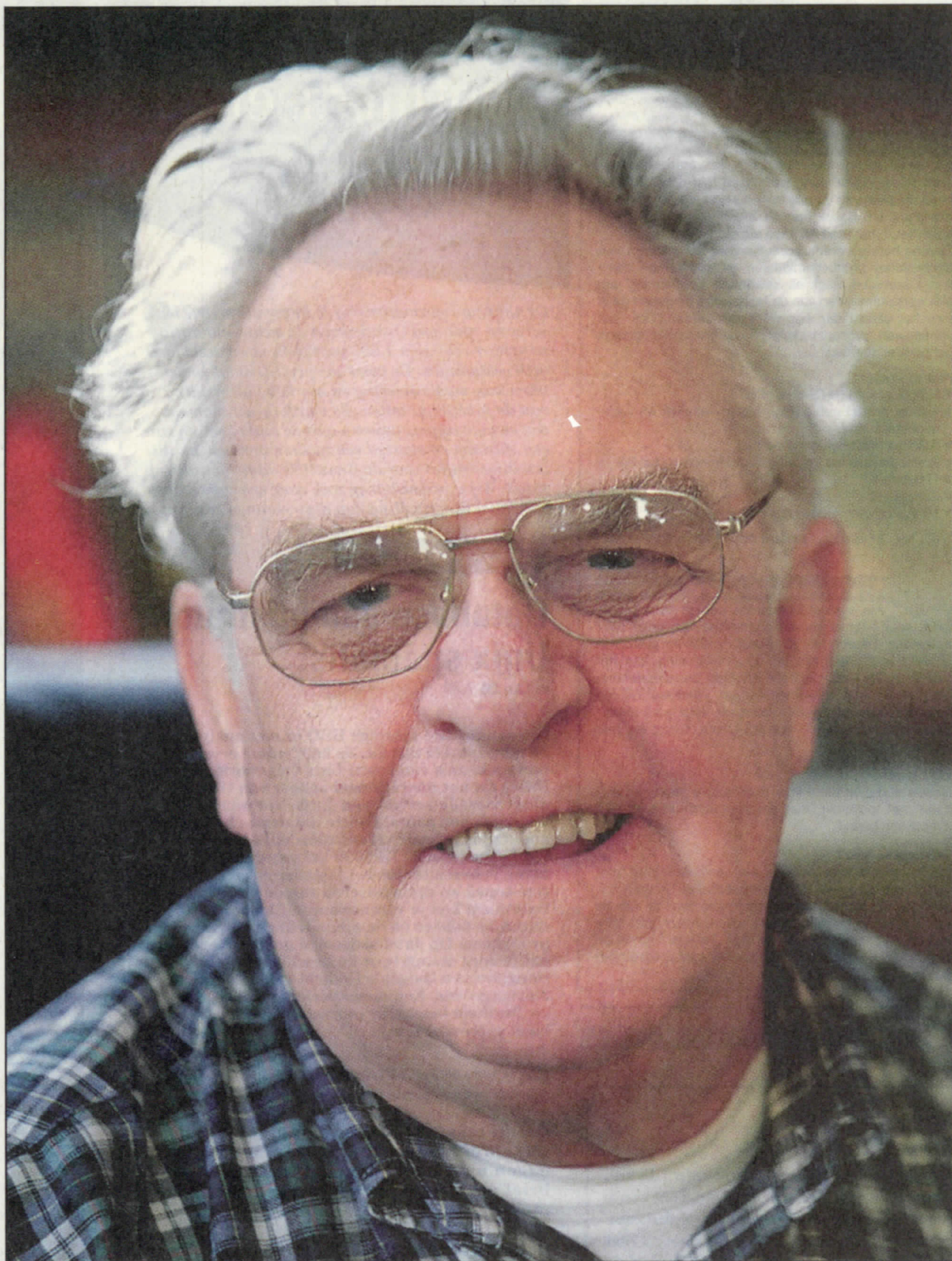

'Verlegen' schrijver kruipt toch weer achter de microfoon bij Radio Noord

De verteller in Kees Visscher

◀ Schrijver Kees Visscher: 'Ik ben blij dat ik mensen even aan iets anders kan laten denken.'

Foto: Dennis Beek

Kees Visscher komt weer op de radio. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. De auteur van diverse voornamelijk Groningstalige boeken kan de verleiding niet weerstaan. Vanaf begin volgend jaar neemt de bijna 71-jarige Veendammer weer plaats achter de microfoon van Radio Noord met: 'Zo dag en deur, Kees Visscher leest voor uit eigen werk'. „Eigenlijk ben ik vrij verlegen”, verklaart Visscher. „Maar ik kan het gewoon niet laten. En daarom kruip ik ook elke week nog een paar keer in de auto om ergens in de provincie een voordracht te houden.”

Toch gaat hij het wat rustiger aan doen. „Elke avond ergens spreken wordt me te veel. Vaak ben je 's nachts om een uur of half één thuis, om de volgende avond weer ergens naar toe te gaan. De afgelopen twaalf jaar heb ik minstens 900 keer ergens iets voorgedragen. Toch wil ik niet helemaal stoppen. Het contact met de mensen kan ik nog niet missen. Bovendien geeft het me een gevoel van voldoening en dankbaarheid als ik na afloop terug naar huis rijd. Ik ben blij dat ik mensen met mijn voordrachten een leuke avond kan bezorgen en even aan iets anders kan laten denken. Het mooiste compliment dat ze me kunnen geven is als ze zeggen: 'Wat hebben we een mooie avond gehad.' Daar doe je het voor.”

Door **Pieter Broesder**

Over een gebrek aan belangstelling heeft Visscher niet te klagen. Zijn boeken en bundels worden goed gelezen en om de zoveel tijd herdrukt. En onlangs verscheen zijn eerste Nederlandstalige boek: Juffrouw Fictorie. „Een week later dan gepland. Maar bij het drukken was iets mis gegaan. Het zij zo”, merkt hij gelaten op. „Ik kreeg gewoon zin om weer eens iets in het Nederlands te doen. Al tijden liep ik met dat idee rond. Het Nederlands is toch een taal met andere mogelijkheden dan het Gronings. Bepaalde gevoelsdingen en abstracties laten zich in onze streektaal moeilijk onder woorden brengen. Heel subtiele scènes, over bijvoorbeeld verliefdheid, zijn in het Gronings slecht te omschrijven. Aan de andere kant: je mist in het Nederlands toch ook wel wat. Sommige dingen laten zich niet vertalen. Bepaalde elementen uit mijn Groningse verhalen, uitspraken van mijn vader bijvoorbeeld, komen heel anders over als ze in het Nederlands worden opgeschreven. Dan mis je toch iets.”

Hoewel zijn vrouw en zoons regelmatig aan hem vroegen waarom hij niet in het Nederlands

is blijven schrijven, heeft Visscher toch geen spijt dat hij zich op het Gronings wierp. „Nee, hoewel ik misschien best iets leukers tot stand had kunnen brengen.” Toch had hij zo'n dertig, veertig jaar geleden niet kunnen bevroeden dat hij ooit nog eens als een van de succesvolste Groningstalige schrijvers bekend zou komen te staan. „Helemaal niet. Het Gronings was de taal van eenvoudige en vooral ook oubollige voordrachtsjes. Van schertsstukjes op trouwerijen. Vooral niet serieus nemen die taal. Een eerste omslag kwam op de HBS, waar ik een Duits gedicht, puur voor de lol, in het Gronings vertaalde. Bij mijn leraar kon ik toen niet meer stuk.”

Vermicellidozen

Schrijven deed hij toen al jaren. „Al op achtjarige leeftijd schreef ik op elk geschikt papiertje dat ik maar kon krijgen. Geld voor een schrijfblok was er niet. Ja mijn vader had er een, maar dat kwam hooguit twee keer in het jaar uit de kast. Ik moest me redden met kalenderbladen en opengescheurde vermicellidozen.” Uiteraard zat hij in de redactie van de schoolkrant. En ook bij W.A. Scholtens (het latere Avebe) hanteerde Visscher als medewerker sales-promotions en advertentie de pen. In de jaren zeventig durfde hij het aan verhalen te sturen naar het glossy magazine Avenue, waar toen nog Jan Donkers en Renate Rubinstein werkten. „Ik vergeet dat nooit weer. Ik had gewoon wat in een envelop gestopt. En op een dag, we lagen nog in bed, hoorden we de brievenbus en een donderende knal. Lag er opeens dat dikke blad op de mat met een verhaal van mij.”

Het Gronings stak weer de kop op toen hij in aanraking kwam met werk van onder anderen Simon van Wattum. „Dat sprak me wel aan. Zo kon het dus ook. Het probleem was alleen dat ik wel Gronings sprak, maar niet schreef. Het heeft nog behoorlijk lang geduurd voordat ik het echt goed onder de knie had.” Toen Visscher één keer op dreef was, was ie ook niet meer te stoppen. Er verschenen Groningstalige bundels als Appels in 't Paark, dat in 1986 bekroond werd met de literaire Pries van de Stichting 't Grunneger Bouk. „Toen de prijs werd uitgereikt moest ik wel een dankwoord spreken. En daar zag ik als een berg tegenop. Toen ik op moest en al die mensen zag, kon ik wel door de grond. Maar het ging goed en de mensen genoten. Ik kwam lollig over. Na afloop kwamen Wim Ramaker en Kirsten Kleinsma, die toen nog maar net bij Radio Noord werkte, op me af met de vraag of ik niet een keer iets voor de radio zou willen doen. Ik dacht: dat

doe ik een paar keer. Het werden uiteindelijk vier jaar.”

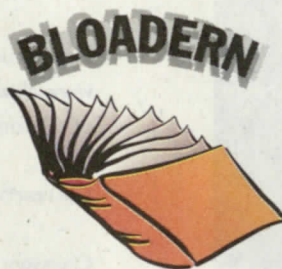
En tot zijn eigen verbazing ontdekte hij de verteller in zich. „Ik begon het steeds leuker te vinden en merkte dat ik mensen kon bezighouden. Maar het duurde wel een jaar voor ik van mijn verlegenheid af was. Hoewel, nog altijd knijp ik hem wel een beetje hoor.” Collega-auteurs zagen al die activiteiten met een wat scheef oog aan. „Ze zeiden wel eens: 'Dat moet doe nait doun, dat is nait serieus genog'. Ik zou onder mijn niveau werken. Tja. Maar elke keer als ik terug rijd na een voordracht ben ik blij dat ik weer gegaan ben.”

Serieus

Want Visscher is het helemaal niet met die kritiek eens. Naast lichtvoetige verhalen die zich goed lenen om te vertellen, schrijft hij ook 'serieus' werk. Zoals de bundel Martha, een verzameling columns over een schooljongen die verliefd is op het gelijknamige joodse meisje. „Veel heb ik zelf beleefd, andere zaken zijn verzonnen. Ik ben er aan begonnen, omdat ik dingen van me af wilde schrijven. Langs mijn ouderlijk huis in Kropswolde loopt de spoorlijn. Daar reden de volgeladen treinen met joden op weg naar de vernietigingskampen. Elke dinsdagmiddag rond een uur of één kwamen de wagons langs. Ik zie de gezichten van die mensen nog voor me. Soms gooiden ze briefjes naar buiten, die brachten we dan naar een man in de buurt die ervoor zorgde dat ze op de plek van bestemming kwamen.”

Over de toekomst van de streektaal is de schrijver pessimistisch gestemd. „Ik denk dat het Gronings over niet al te lange tijd is verdwenen. Dat is jammer, want het is een complete taal met een schat aan elementen. Maar loop eens door een winkel, bijna geen kind die nog Gronings spreekt.” De winnaar van de vierjaarlijkse Wilhelmine Siefkes Preis van de Duitse stad Leer (een onderscheiding voor streektaalliteratuur uit het Duitse Oost-Friesland en Eemsland en Groningen en Drenthe) vindt het jammer, maar helaas. „Er is geen vernieuwing en ook geen aanwas van anderen. Dus wat kun je er aan doen.” En hoewel hij zelf tot een van de meest gelezen Groningstalige schrijvers behoort en in die streektaal al jaren voor deze krant schrijft, zijn het niet die stukjes die de meeste reacties opleveren. Het is de Nederlandstalige rubriek Visscher schrijft Visschers, die hij samen met zijn zoons Jos en Bert onderhoudt, die tongen losmaakt. Onbegrijpelijk, meent Visscher: „Toen ik er aan begon dacht ik nog, wie leest dat geteut nou.”

Van A tot Z door de Nieuwe Groninger Encyclopedie

In de driedelige Nieuwe Groninger Encyclopedie (RegioProject Uitgevers) worden vrijwel alle aspecten van Groningen belicht. In dit hoekje wordt telkens één begrip met de beschrijving opgenomen. Met dank aan de uitgever.

Grönneger Bond

■ De Grönneger Bond (inderdaad met een o met stipjes) was een politieke beweging die in 1974 in Veendam werd opgericht door H. H. Meijer. De oprichter was journalist, spoorwegbeambte en later leraar aan de rijkscholengemeenschap Winkler Prins in Veendam. De Grönneger Bond verzette zich tegen de achterstelling van Groningen en eiste meer ruimte voor de Groninger cultuur. De GB wilde bijvoorbeeld Gronings als leervak in het onderwijs en pleitte voor Gronings als spreektaal in het openbaar

bestuur. De Grönneger Bond was ook voor een grotere staatkundige zelfstandigheid van de provincie Groningen. Er zou een 'Laand Grunnen' moeten ontstaan binnen een nieuwe te vormen Nedersaksische staat. Begin jaren '80 kreeg het federalisme meer de nadruk en werd de Grönneger Bond omgedoopt in Federalistische Partij Grönneger Bond. De partij deed in de periode 1974 tot 1987 vier keer mee aan Statenverkiezingen. Er werd slechts 0,5 tot 0,9 procent van de stemmen gehaald. Niet genoeg voor een zetel. Op 25 maart 1987 hief de partij zichzelf op.